

Het paard dat ik in mij weet

*Drie notities over dansvoorstellingen van Christine De Smedt,
Meg Stuart, Vera Mantero en Alain Platel.*

**OR, IL Y A BEAUCOUP
D'ILLOGIQUE ENTRE LES
GENS QUI COMMUNIQUENT,
MAIS NOUS NE LE SAVONS PLUS.**

FRANÇOISE DOLTO

Hoe kan men na een dansfestival iets zeggen over wat men gezien heeft? Hoeveel bewegingen kan men zich herinneren, zo dat men - bijvoorbeeld - ze zou kunnen herhalen? Of hoeveel beelden zijn 'fotografisch' in het geheugen opgeslagen? Beelden zijn gemakkelijker te herinneren dan bewegingen, ze ballen de indrukken die men tijdens een voorstelling opdoet samen, ze zetten herinneringen vast. Op beelden kan men associëren, wat men gezien heeft verrijken, verruimen. De dans wordt gauw vergeten, de beweging zelf kan men bijna niet 'meenemen'. Enkele notities, gemaakt dadelijk na de voorstellingen, doen een paar beelden herleven.

1. La force fait l'union

Het gemakkelijkst te herinneren lijken de voorstellingen, waarin de choreograaf een woord, een zin, een beeld aanbiedt,

waaraan de voorstelling kan opgehangen worden. Ze bieden narratieve aanknopingspunten. Zo werkt, bij de korte voorstelling van Christine De Smedt, *La force fait l'union fait la force - charge 1 -*, het woord 'désir', opgevangen uit een tekst die van een bandopnemer de zaal in komt. Bij het binnenkomen van de zaal ruikt men een bos in de herfst, ziet men vier metalen stellingen en de vloer, het oneigenlijke podium, gevuld met gedroogde bladeren. Tijdens de voorstelling monteert Christine De Smedt op de stellingen vier metalen paarden - en beweegt, monteert haar eigen lichaam op een vergelijkbare manier. De paarden werken als trekpoppen, ze worden met koorden in beweging gebracht. De korte voorstelling werkt toe naar één beeld, waarin de danseres, door touwen met de paarden verbonden, met armen en benen de poten en hoofden van de vier mechanische paarden in beweging tracht te houden. Het is een paradoxaal beeld. De volbloed, 'het paard dat ik in mij weet en dat ik tot zinnebeeld van mijn koninkrijk heb verheven...' (Fernando Savater, *De grootsheid van het paard*), wordt hier omgevormd tot een moeilijk te coördineren, rammelende hoop ijzeren ledematen. De danseres wordt niet door passies bewogen. Zij probeert met veel moeite 'iets', het verlangen, gaande te houden.

De scenische opbouw is sterk, het publiek dat zich aan de flanken van het 'podium' bevindt, kijkt als naar een oud schilderij, van bijvoorbeeld een Brabants boerenpaard dat een eg trekt, of van een gestrafte uit de mythologie. 'La force fait l'union fait la force?'

2. Verzamelen

Meg Stuart, *No longer readymade*, en Vera Mantero, *Sob*, laten beiden de scène een dialoog aangaan met het publiek. Meg Stuart confronteert de kijker van bij het eerste ogenblik met een lege dansvloer, tegen een achtergrond van drie uiterst sobere hokjes met een stoel (als kleedhokjes in een warenhuis, of als vitrines van hoerenkasten). De scène verandert niet gedurende de voorstelling. Vera Mantero bevolkt de scène met objecten. Ze toont gedurende de voorstelling een verzameling van geladen dingen: gevoelvolle meubelstukken, oude pispotten, boeken... Ze brengt, spelenderwijs, sporen aan van vroegere levens, van voorvaderen, van de plek waar ze geboren is. Ze brengt een plek, een geschiedenis, misschien een oorsprong op het toneel die veel ouder zijn dan zij is, en waartegenover ze altijd een kind zal blijven. Een kind dat grimassen trekt, opstandig is, zich te gebonden voelt (zie een scène met stoelen waarin de dansers vastgebonden zijn), en niet goed wetend een weg zoekt met en uit die geschiedenis. Een kind dat toegeeft aan: 'Dat duister verlangen wat ertoe brengt een verzameling aan te leggen... de nood het verloop van het eigen leven om te vormen tot een verzameling dingen, gered van verstrooiing...' (Italo Calvino, *Collezione di sabbia*).

Meg Stuart verzamelt ook, en gebruikt op de scène de kracht die voorwerpen hebben, maar dan op haar manier. Haar dansers hebben enkel hun eigen lichaam, niets meer. Het is ook de enige plek waar ze iets kunnen bewaren of verzamelen. Ze toont haar dansers met bloot bovenlijf, beplakt met foto's en kleine voorwerpen, herinneringen aan (overleden) vrienden, die sporen in en op het lichaam nalieten. Verborggen onder een t-shirt, onder een kleedje, worden ze de hele voorstelling en het hele leven meege dragen.

In een andere scène draagt Meg Stuart een mannavest en stopt, eerst rustig maar gaandeweg sneller en onrustiger, kleine voorwerpen, geldstukken, trein- en vliegtuigtickets, zakdoeken, gedroogde en verlepte bloemen, van de ene zak in